

ELŐFIZETÉS
ESZTEROM ÉS VIDEKRE
 Egy évre — 180 Lei.
 Fél évre — 90 Lei.
 Hét napra 45 Lei.
 Egy hónap — 15 Lei.

Hirdetések
 irasabás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSÉG
 Aradi és csanádi egyesült
 újságok palatájában.
 TELEFON-SZÁM: 118.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Vállalat
 Bulvarul Regele Ferdi
 nand I (József 16h-06) 21
 TELEFON-SZÁM: 118.

Arad, 1921.

Készítette
Stauber József.

Kedd, május 10.

Szabad a magyar kultúra!

(Róma színikazgató Goga miniszternél és Isac színészeti főfelügyelőnél.)

Az elmúlt héten Róma Dezső, az aradi városi színház igazgatója Erdélyi Miklós oradea-marei (nagyvárad) és Szabadkai József szatmári színikazgatók társaságában felkereste Goga Oktavian színikazgató minisztert a csucsai Ady kastélyban, ahol a miniszter a parlamenti vakáció idejét tölti. A színikazgatók arra kérték Gogát, hívja össze előbbre az augusztus végére tervezett színészeti kongresszust, mert a színikazgatók máskülönben nem tudnának szervezkedni. A miniszter a kérelmet honorálta és kijelentette, hogy már foglalkozott ezzel a kérdéssel, mert más részről is felszólították erre, s így elhatározta, hogy a színészeti kongresszust a parlament bezárása utáni héten vájús végén, vagy legkésőbb június elején hívja össze, hogy azután a színikazgatók megkezdhesék a jövő szezónra való szervezkedésüket. Goga így nyilatkozott a nála járt színikazgatók előtt, hogy Aradon, Oradea-mareen (Nagyváradon), Clujon (Kolozsvárt), Satmáron (Szatmáron) és Tirgul-Muresen (Marosvásárhelyen) mint a múltban, úgy ezután is megmarad a magyar színház. — Az ő intenciója az, hogy az ugynevezett repülő társulatok működését, amelyre eddig sok panaszt hallott, megszo-ritsa azzal, hogy stazzionekba tömörüljenek és ezután összekötésben legyenek a nagyobb színikazgatókkal. Erről különben a kongresszuson fog kialakulni a vélemény. Közölte, hogy a román színikazgatók is helyet akar biztosítani a nagyobb városokban s az a kívánsága, hogy eben az ügyben a kongresszuson egyezés jöjjön létre a román és a magyar színikazgatók között. Ha a magyar színikazgatóknak abban a városban, ahol román színikazgató vendégszerepel, nem volna más helye, akkor gondoskodni fog arról, hogy a magyar színikazgatók egy közeli városban kapjon megfelelő színházat, hogy a magyar színikazgatók se szenvedjen anyagi károsodást. Különben ezt a kérdést is a kongresszus fogja eldönteni, amelyre ő a maga részéről

nem akar befolyást gyakorolni. Neki különben az az intenciója, hogy az összes kérdéseket maguk a színikazgatók intézzék el s ő a kongresszuson hozott határozatokat szankcióval látja el. Kijelentésbe helyezte a miniszter azt is, hogy a színészetet, irodalmat és képzőművészetet állami szubvencióval támogatja. Kijelentette azt is, hogy minden vendégszereplő színikazgató, akár hivatalos, akár nem hivatalos turnén van, köteles a színház használatáért fizetni.

— Én a művészetet internacionálisnak tartom, mondotta a miniszter. Minden nemzetiségnek jogában áll a saját nemzeti kultúráját ápolni s ezt minden sovinizmus mellőzésével biztosítani is fogjuk. Mindaddig, amíg a színikazgatók politikamentesen teljesítik hivatásukat, a leghatóságban mozdítjuk elő törekvéseiket. Hogy a művészet terén mennyire felül tudunk kerekedni a sovinizmuson, azt azzal akarom igazolni, hogy legutóbb a parlamentben magyar képzőművészek részére állami ösztöndíjat szavaztattam meg, hogy a magyar művészek Olaszországban folytathassák tanulmányaikat. Ezzel is azt akarom igazolni, hogy a művészeteket nem szabad sovén szempontok alapján kezelni.

A színikazgatók arra kérték a minisztert, eszközölje ki, hogy a színikazgatók pótlására Magyarországból hozhassanak színészeket. A miniszter kijelentette, hogy amint a helyzet politikai szempontból konszolidálódni fog, semmi akadály nem lesz ennek, sőt elő is fogja mozdítani. Végül arról is nyilatkozott a miniszter, hogy a kongresszusra bele szeretné vonni az Erdélyben élő magyar írókat is. Közölte, hogy halhatatlan barátjának, Ady Endrének emlékművet szándékozik emeltetni. Az erre irányuló akciót ő a maga részéről már anyagilag támogatta. Szeretné, ha a színházak is támogatnák ezt a mozgalmat és kijelentésbe helyezte, hogy a nagyobb városokban rendezendő irodalmi matinékon ő maga is részt vesz és előadást tart.

A színészeti főfelügyelő nyilatkozata.

Másnap Róma Dezső és igazgatótársai Clujra (Kolozsvárra) utaztak és felkeresték dr. Isac Emilt, az erdélyi és bánáti színészeti főfelügyelőjét. Elmondották, hogy Goga miniszternél tisztelegtek és ismertették a miniszterrel folytatott eszmecsereit. Dr. Isac főfelügyelő kijelentette, hogy ő Goga miniszter intencióinak leghevesebb exponense. Ő a maga részéről oly előterjesztéseket tett Gogának, amelyek teljesen azonosak a miniszter felfogásával.

— Mi nem látunk tendenciát abban, mondotta dr. Isac, ha a magyar színházak magyar darabokat játszanak. A magyar színház éljenek a magyar kultúrának. Nézetem szerint az állam egységének is hasznára válik, ha a kisebbségek saját nemzeti kultúrájukat ápolhatják. Régebben hoztam jutott információk alapján jól tudom, hogy ebben a tekintetben a perifériákon sok panasz merült fel, mert az intézkedéseket félremagyarázták. A miniszternek

az az intenciója, hogy a színházak működésébe irányítólag senki más nem avatkozhatik bele, csakis a színikazgató miniszter és a színészeti főfelügyelő. A miniszter a helyi szerveknek csak annyiban enged befolyást a színházak működésére, hogy azok csak a miniszteri rendelkezések betartását ellenőrizzék. Mindazokat a színikazgatókat, amelyeknek előadására a miniszter már enge-

délyt adott, feliesen szabadon és újabb kérelem nélkül előadhatják. Olyan színikazgatók, amelyeknek előadását színikazgató még nem kérelmezte, de amelyek a cluj (kolozsvári) magyar színházban már színrekerültek, minden korlátozás nélkül előadhatók.

Végül kijelentette a színészeti főfelügyelő, hogy a kongresszustól igen sokat vár.

Kongresszusok Bucurestiben.

BUCURESTI. A fatermelők kongresszusa nagy érdeklődéssel mellett pénteken kezdődött és több napig tart.

Az erdélyi fatermelők nevében többek között Stern Gyula, a Nasicu Fatermelő R. T. igazgatója is felszólt. Rámutatott arra, hogy az állam nagy nehézségeket támaszt az export elé, úgy hogy az erdélyi fatermelés legnagyobb része eladatlanul hever ami az államra nézve is nagy kár. A fatermelőüzemek kénytelenek a munkát beszüntetni és sok munkást elbocsájtani. Érthetetlennek tartja az export elé gödített akadályokat, hiszen az erdélyi fatermelés sokkal jobb minőségű és versenyképesebb, mint akár a jugoszláv, akár a csehszlovák áru. Hibáztatja azt, hogy a CFR, talpfaszállítására árlejtést hirdet és a szállítást mégis olyan vállalkozónak adja ki, aki részt sem vesz az árlejtésben. Hibáztatja azt is, hogy a CFR elrendelte az ország

területén a talpfa rekvirálását a nélkül, hogy az export részére bármit is meghagyott volna. Ezután megalakították a fatermelők faiparosok és fanagykereskedők egyesületét, amelynek alapszabályait elfogadták.

BUCURESTI. Az ügyvédek kongresszusa szintén pénteken kezdődött. A kongresszus megnyitását Antonescu igazságügy-miniszter is megjelent. A tisztikar megválasztása után a kongresszus 33 tagból álló bizottságot küldött ki, amely a kongresszusnak javaslatot tesz az ügyvédi kamarák reorganizálásáról, az ügyvédi képesítésről, az ügyvédjelöltek joggyakorlatáról és az igazságszolgáltatás egységesítéséről. Ebbé a bizottságba beválasztották dr. Miron Jusztin aradi ügyvédet is. Ezen kívül kongresszust tartanak még Bucurestiben a tanács és cementmérők, továbbá az elemi iskolai tanítók is.

Az ügyvédi kamara új vezetősége

Dr. Avramescu Vazul vasárnap délelőtt tizenegy órára hívta egybe az ügyvédi kamara közgyűlését. Az ügyvédek nagy számmal jelentek meg a kamara nagytermében. A kormánybiztos elnöki megnyitójában közölte, hogy csupán tisztújításról van szó. Kérte a kamara tagjait, hogy jól gondolják meg, kikkel töltik be a fontos pozíciókat. Az igazságügy-miniszterium leirata szerint teljesen szabadon történhetik a választások a miniszteriumnak csupán az a kívánsága, hogy olyan vezetőség kerüljön a kamara élére, amely az állam nyelvén képes vezetni a testület ügyeit. Ezután a kormánybiztos felüggasztotta a közgyűlést, hogy a szavazást megejthesék. Nagy érdeklődés között indult meg a szavazás. Kétféle szavazólap forgott közökben, amelyen a megválasztandó vezetőség nagyrészt ugyanaz volt, csupán az elnök személyére nézve tértek el egymástól a különböző szavazólapok. Az egyikben Avramescu dr. a másikon Marsieu dr. neve szerepelt mint elnökjelölt. A szavazás élénk érdeklődés és nagy rendben, minden izgalom nélkül folyt le s annak eredményét Avramescu dr. a délutáni folytatólagos közgyűlésen hirdette ki. Az ügyvédi

kamara új vezetősége így alakult: Avramescu Vazul dr. elnök, Velcsov Géza dr. alelnök, Schütz Henrik dr. titkár, Mandl Vilmos dr. pénztáros, Petrutiu Jusztin dr. ügyész. Választmányi tagok: Parecz Béla dr., Jegessy Károly dr., Péntes Akos, Lukácsy Lipót dr. Póttagok: Botioc Elek dr., Borneas Gyula dr., Kell József dr. és Damó Károly dr. Avramescut harmadik szavazattal választották meg elnöké, míg Marsieu Jusztin dr. huszonöt szavazatot kapott. A póttagok választásán Luthai Kornél dr. és Borneas egyenlő mennyiségű szavazatot kaptak. Ezért sorshuzással döntöttek és a huzás Borneasnak kedvezett. Értesülésünk szerint a választást hamarosan meg fogják ismételni, mert a rendtartás szerint legalább a kamara tagjainak fele kell, hogy részt vegyen a szavazásban, míg a tegnapi közgyűlésen és a választásokon nem szavazott le az ügyvédi kar fele.

— Nem kell több gyógyszerár Aradon. A városi egészségügyi bizottság tegnap esti ülésén tárgyalta azt a kérdést, hogy szükséges-e Aradon új gyógyszerár felállítás. Megállapították, hogy a rendelet szerint minden ötezer lakosra juthat egy gyógyszerár. Mivel Aradon 15 gyógyszerár van, új gyógyszerár felállításra szükségtelen.

Irodalom és művészet.

A Vígyszínház jubileuma.

BUDAPEST. A Vígyszínház fennállásának negyedszázados évfordulója alkalmával szombaton nagyszabású jubileumot rendeztek. Ez alkalommal a Piros bugyelláris című népszínmű került színre. Blaha Lujza egy felragozott páholyban ült s a közönség egész este lelkesen ünneplte. Rákosi Jenő a népszínmű múltjáról és Csepregy Ferencről tartott előadást. Herczegh Ferenc magasröptű prólogja után maga az előadás következett, amely stílusos és művészi színvonalon álló volt. A főszerepeket Hege-düs Gyula, Varsányi Irén, Csor-tos Gyula, Tanay Frigyes, Hajdu József, Vendrey Ferenc és Ker-tész Dezső játszották. Az epizód-szerepekben Szerémy Zoltán, Makay Margit, Fenyvessy Emil és Haraszthy Hermin jeleskedtek. A bíró házában turbékoló élő galamb pár volt, a színpadon lombos élő fákat helyeztek el, a kutyáokban pedig egy élő kuzvasz volt s mind ez tökéletessé tette a színpadi ver-
rízmust.

A városi színház heti műsora. Kedden: A leányvásár. (C.) Faludi Irén és Misoga László felléptével, Szerda: Sztambul rózsája. (A.) Faludi Irén és Misoga László felléptével. Csütörtök: Lakmé. (B.) Opera-bemutató. Péntek: Lakmé. (C.) Szombat d. u.: Szini iskola növendékeinek első vizsgaelőadása. Este: Ezüst sirály. (A.) Vasárnap d. u.: Inkognitó gróf. Este: Viola, népszínmű. (B.)

Faludi Irén és Misoga László a Leányvásárban kezdik meg aradi vendégjüket kedden a városi színházban. Mindketlen kiváló színészek és elsőrangú táncosok, akik bizonyára már első fellépük alkalmával meghódították az aradi közönséget. Rájuk kívül Horváth Mici, Várnay, Jakabffy és Faludi Károly játszik a népszerű operett főszerepeit. Szerdán a Sztambul rózsájában Mídi és Flórián szerepét játsszák el a fiatal talentumos táncos szüret és táncos komikus.

Az ezüst sirály új harmadik felvonással. A nagyszerű Bullykay és Földes operett aradi bemutatója alkalmával már közönségsiker volt, hogy a szerzők Bécs számára egy új harmadik felvonást írtak, ami az eredetivel sokkal hatásosabb. Ezt az új felvonást megszerezte Róna színházgatója és szombaton ezzel az új harmadik felvonással elevenítik fel a nagyhatású magyar operettet.

Unnepi hangulatban zajlott le a Haladás szombat délutáni „Napoleon” előadása. Nagy Zoltán megnyitó szavai után Rényi Rózi és Ecker Erzsébet Beethoven Symphonía (Froica) négykezes zongorakoncertjét adták elő. Napoleon bukása és halála, mint Kara Győző főgimnáziumi tanár lebilincselő előadása volt a műsor gerince, amelyet a közönség szünni nem akaró tapsviharral hált meg a ludós professzornak. Heine „Két gránátosa”-nak ismert dallamát, melyet Ladiszlay József színművész énekelt és Gellért Pál karnagy kísért, meg kellett ísmételni. Anyos Blanka egy Napoleon-vérsé szavalt s a műsort egy Beethoven trió zárta be, melyet hege-dün Ungár Imre dr., Geller Mátyás, zongorán Karácsonyi Luci adtak elő. A zár-szavakban Nagy Zoltán kérte a közön-séget a Haladás előadásokban való intenzív közreműködésre olyanformán, hogy egyenként ki-ki vállalja el egy-egy előadás műsorának betöltését ismerősei köréből, hogy így Arad társadalmi való-ban sajátjának mondhasse ezt az intéz-ményt. Minden műsor egy előadásból, egy klasszikus és egy lírai költemény el-szaválásából, három zene- és egy ének-számból áll.

Opera-bemutató. A színházi utó-szezonban még egy operapremiért is beállított műsorába a színház igazgató-sága. Hosszas előkészületek után csütörtökön először kerül előadásra az aradi színházban a Lakmé opera, amelyben az egész énekes személyzet foglalkoztatva van. Az előrelátható rendkívüli érdeklődésre való tekintettel pénteken megis-métlik a Lakmé.

Jeán Athanasiu, a kiváló román ba-ritonista, aki jelenleg a clujji (kolozvári) magyar színházban vendégszerepelt osz-talánul nagy tetszés mellett, a közel jö-vőben Aradra is ellátogat. Róna színház-gatójának sikerült több estére megnyerni ezt a leghíresebb román énekesek egyi-két, aki 17-étől kezdődőleg több estén vendégszerepelt Aradon. Athanasiu a Rigolettóban, Alarcos báiban és Tosca-ban lép fel a városi színházban.

Filharmonikus hangverseny. Az az osztalán általános siker, melynek jegyében lezajlott a Kerpely-Waldbauer quartett hangversenye, arra késztette a filharmonikusok vezetését, hogy a hí-res vonósnégyesnek egy újabb estére való megnyerésével a multkorhoz ha-souló abszolút művészelbe részesítse vá-rosumk kamarazenét kedvelő szépszámu híveit. A műsor egyes számaitól eltekint-ve, a sikernek indító okai ez alkalom-mal is ugyanazok voltak, mint a mult al-

kalommal: az a csodálatos, minden kri-tikán felülálló precíz összjáték, mely kezdve a vonókezelésen, végezve a legszubtilisabb dinamikai árnyalásokig, a programmszámok legapróbb részlelei-ben is megnyilvánultak. Műsoruk első száma Frank Caesár szüppompás quar-tettja volt, melynek skercója szokatlan harmóniáival, merész tempóival ákalá-nos tetszést aratott. Beethoven deris han-gulatu a dur quartettje után Szuchalana plasztikusan megfestett zeneképében gyönyörködtünk, melynek művészi elő-adására a szünni alig akaró tapsra Schü-bert Tva u. das Mädchen című pompásan necciólt thémával feleltek az ünnepeit mű-vészek.

Színészet Radna-Lippán. Krasz-nay Ernő kiválóan összelársult bánáti szünnársulata május 1-én kezdte meg a Lili bárónővel Radna-Lippán előadásait. Pelhes Dezső rendezésében az operet-tek, Krasznay beállításában a prózai elő-adások napról-napra lelkes közönséget vonzanak az egyébként minden párto-lásra érdemes szünnársulatnak, mely egy hónapos idejnyű lervez Radna-Lippán.

Mathes Károly hírneves zongora-művész, ki annak dacára, hogy teljesen vak, Dohnányi legelső és legkedvencebb tanítványa volt, 13-án, pénteken este fél 9 órakor tartja hangversenyét a Kultur-palota nagytermében. Jegyek Blochnál.

Magyarországon megszigorították a távirati cenzurát.

BUDAPEST. A magyar nemzetgyü-lésen nemrég szöbakerült a távirati cen-zura kérdése, amely megbénítja a kereske-delmi életet, miután a feladott iontos üz-leli táviratok sokszor a cenzura miatt öt napos késéssel kerültek a címzetthez. Az enyhítés helyett azonban az ellenőrzés újabb erős megszorítása következett be. Két héttel ezelőtt a posta hivatalos köz-lönyében újabb rendelet jelent meg, amely szerint nemcsak a külföldi táviratokat, hanem a belföldieket is megcenzurálják. Sőt az újabb rendelkezés a kettős cenzu-rát valósítja meg, amennyiben a feladási

helyen és a leadási helyen is elrendeli egyazon távirat ellenőrzését. E szigoríta-sok miatt a kereskedelmi testületek újabb országos akciót akartak meghirdíteni a távirati cenzura ellen, aminek híre most a kereskedelmi miniszterium megvál-toztatta álláspontját és hajlandó a cen-zura kérdésében bizonyos engedménye-ket tenni. Ebben a kérdésben legközelebb tanácskozás lesz a kereskedelmi és gaz-dasági érdekeltségek bevonásával s a tárgyaláson a távirati cenzurát intéző honvédelmi miniszterium képviselője is részt fog venni.

Szabolcska Mihály a magyarság szervezkedéséről.

TIMISOARA. (Temesvár.) A napokban Szabolcska Mihály vezetésével a város magyar lakossá-gának küldöttsége megjelent Gfrosoreanu főpolgármester előtt és arra kérte, hogy a magyarsá-got egyenlően kezelje a többi nem zetiségekkel. A magyarság szá-n-dékaai tiszták és becsületesek. A kötött szerződéseket elismeri s csak kulturális és politikai jogai-nak biztosítását kéri. A főpolgár-mester válaszában kijelentette, hogy a polgármesteri székben nem politizál. Nem tehet és nem is akar tenni különbséget a kü-lönböző nemzetiségű polgárok kö-zött. Minden sűrűlődást el akar kerülni és a város magyar polgá-rai bizhatnak abban, hogy ugyan olyan elbánásban fognak része-sülni, mint a többiek. Viszont ő is számít arra, hogy működésé-ben a város minden nemzetiségű polgára támogatni fogja. A fő-polgármester válaszáat a küldött-ség tudomásul vette. A timisoa-rai (temesvári) magyarság szer-vezkedéséről Szabolcska Mihály a kiváló magyar költő így nyil-latkozott:

— A magyarság szervezké-dése városunkban nem maradt ab-ban, csak éppen szünetelt. A szer-vezkedés folytatásával várunk

mindaddig, amíg a helypolitikai helyzet annyira konszolidálódik.



Az aradi piac. (Drága a főzelék.)

A városban napok óta nagyon sok panaszt hallottunk az aradi piacon uralkodó állapotokról. A husarak fokozódó leszállásával egyáltalában nincsenek arányban az aradi piaci árak. Vaj kilóját 50 leien alul újból nem lehet kapni, holott eső után most mindenféle bőven akad takarmány. A gyül-mölcs is drága, az alma kilóját még mindig 5-7 leiért árulják. Vöröshagymát 6-7 leiért árulnak csak, míg egy kis adag gombaért a maj piacon 5-8 leit is elkértek. A nem szép, levesbe való zöldség is többre kerül egymagában, mint egy ebédre való hus: 5-10 leiig árulták. Egy csomó fiatal hagy-mát 50 baniért, két-három fej sá-látát 1 leiért, a krumpli kilóját 1.25-1.50 leiért árulják, tehát az összes főzelékneimiek emelked-tek. A tojás sem lett olcsóbb a régi 1 leues árnál. Kapor, torma, gomba, sóska, anikkel pedig sem-miféle munka nincsen és egyálta-lában nem igényelnek munkálási költségeket sem, szintén rendkívül drága. Tekintve pedig, hogy az aradi piacon már hetek óta nin-csen orvosi vizsgálat és a piacra kerülő árak minőségét senkisen-vizsgálja felül, néhány nap óta

gyakran előfordul, hogy a piacra mérgegszombát hoznak be. A ható-ság figyelmébe ajánljuk ezeket az állapotokat.

A Tisza-gyilkosság.

BUDAPEST. A Tisza per teg-napi főtárgyalásán a Roheim vil-lát őrző csendőrök, a Tisza esa-lád szobaleányát és a villa ház-mesterét hallgatták ki. Később a villatulajdonos társalkodónője ki-hallgatására került a sor, aki Gaertnert felismerte és Sztany-kovszkyra ezekkel a szavakkal mutatott rá: Ez volt a negyedik, aki az ajtóban állott. A Tisza esa-lád szobaleánya felismerte Gaert-
nert.

BUDAPEST. A legfőbb honvéd törvényszék május 20-án kezdi meg a Tisza ügy fellebbviteli tár-gyalását. A hadosztálybíróság an-nakidején Sztanykovszky Tibort halálra, Hüttner 15 évi súlyos börtönre ítélte, a halálraítélt Dobó a börtönben meghalt.

Gázmérgezés.

A kora reggeli órákban jelen-tették az aradi törvényszék vizs-gálóbírójának, hogy a Wajdics-féle gyógyszerárban Ehbogen Miksa 27 esztendő okleveles gyógyszerész segéd az éjszaka fo-lyamán gázmérgezésben meghalt. Sommer Nándor vizsgálóbíró és dr. Bradean Athanáz vármegyei főorvos még a délelőtt folyamán helyszíni szemlét tartottak. A gyógyszerár mögötti kis szobá-ban a díványon feküdt a halott Ehbogen Miksa. Sápadt arca be-letemetkezett a puha párnákba. Csikós, kicsit térdesedett nadrá-gja gyűrődött feszült lábain. Elő-te egy széken cigarettá darabok üszkösödtek. Az éjjel inspekiós volt a gyógyszerárban és reggel-re halva találták. Teát főzött ma-gának. Még a gázreszén rajta volt a fazék. A kis asztalkán egy csé-sze, az aljában sok cukormaradék volt. A bizottság megállapította, hogy öngyilkosságról nem lehet szó csak egyszerű gázmérgezés-ről, mert a nyitva felejtett csap-ból még reggel is ömlött a lég-szesz.



Hazardjáték multság közben.

Néhány nappal ezelőtt Füzes János feljelentést tett a rendőrség bünygyi osz-tályán Werner Jenő ellen, aki főle es néhány lársától részeg állapotban nagy összegű pénzt nyert el kártyán. Füzes János május 3-án főbbedmagával betért egy kisebb aradi vendéglőbe, ahol egy félóraig horozgáltak. Innen egy kávé-házba mentek el, ahol szolidan folytatták a mulatozást. Később letelepedett az asz-talhoz egy régi ismerőse: Werner Jenő, akivel sokáig líkőroztek a kávéházban. Werner azután kérte a társaságot, hogy térjenek át az ő Hal-tér 7. szám alatti koreszmájába és folytassák ott a mulato-zást. A társaság át is ment és Werner sok bort és egyéb italneiműt hozva a társaságnak, csakhamar a részegségig ilatta le annak tagjait. Azután Werner azt proponálta, hogy a reggelig hátralevő időt kártyázással töltsék el. Ferblőz kezdtek, itlas állapotban azonban nem tudták felvenni a versenyt a józannak maradt Wernerrel, aki reggelig az egész társaság pénzét, több mint tízezer leit el-nyerte. A rendőrség Werner ellen megít-dította a bünyvádi eljárást.

Fizetésemelés — emelés nélkül.

Mihailovics vasutigazgató vezetése alatt a napokban Aradról új vasuti küldöttség ment ki Bucurestibe. A vasuti küldöttség a tegnapi nap folyamán tért vissza Aradra. A küldöttség egyik tagja a következő részleteket mondotta el küldetésük eredményéről és a vasuti újításokról az Aradi Közlöny munkatársának:

— A küldöttség menesztésének legfőbb oka a még áprilisra beígért új fizetési tervzet lehető gyors életbeléptetése volt. Ebben az ügyben tudomásu vettük a vezérigazgatóság által elkészített új fizetési táblázatot. Az új fizetések bizony nem fognak különösebb örömet kelteni vasuti körökben. A CFR. új fizetési szabályzata ugyanis az előzőhöz képest nem mutat lényegesebb differenciát. A fizetési tervzetet a vasutasok különböző illetményeit löbnyire 50 leire kerekíti ki. Ha egy tisztviselőnek például 629 lei törzsfizetése volt, az illető az új fizetési szabályzat szerint 650 leit fog kapni, míg annak a vasutasnak, akinek eddig 712 lei volt legyűk fel a havi fizetése, a CFR. ezentul csak 700 leit fog havonként folyósítani. Az új fizetés tehát sok alkalmazottnak leszállította az eredeti törzsfizetését is. Ezzel a fizetési lejebbitéssel szemben a legnagyobb fizetési többlet sem nagyobb száz leinél. Így ez a fizetésrendezés sem hozta meg a vasutasoknak a régóta várt fizetésemelést. A fizetési tervzetet egyébként április 1-től visszamenőleg helyezik érvénybe. A vezérigazgatóságnál most történtek meg a főtisztviselők hivatali minősítései. A minősítést személyekre nézve még nem kaptuk kézhez. Valószínű, hogy legközelebb ezt is megküldt a bucarestii központ.

Különös felmondási ok.

Az aradi járásbírószágon működő lakbérleti bizottság tárgyalásain sokszor igen komikus ügyek szoktak előfordulni. A háztulajdonosok sokszor igen érdekes okokat szoktak felmondásuk érvényesítése érdekében felhozni. A legutóbbi tárgyalás talán mind az eddigieket feljúlmutta. *Tesch* Tivadár Strada Oncu (Schweidel József-utcai) háztulajdonos mondott fel lakójának *Tonner* Gézának és kérte a lakbérleti bizottságot, hogy érvényesítse a felmondást. A beadványában arra hivatkozott, hogy *Tonner* Géza nem hagy békét a feleségének és állandóan üldözi a vallomásaival. A bíróság kihallgatta *Tesch*-t, aki legkevésbé sem osztotta férjének a véleményét és kijelentette, hogy az egészről egy szó sem igaz. Az alperes *Tonner* Géza sánta, alacsonytermetű fiatalember, ijedten védekezett. Állandóan hangsúlyozta, hogy ő dacára annak, hogy iparos, mégis uriembernek tartja magát és a tekintetes bíróság előtt becsületszavára kijelenti, hogy soha nem is nézett rá *Tesch*-re. Azután annak a megállapítását kérte, hogy *Tesch* legutóbb egy lakójának, egy ötvenéves éves háromgyermekes asztalosmesternek is hasonló ürüggyel mondottak fel. A bíróság elfogadta *Tonner* álláspontját és a felmondást nem hagyta helyben. A bíróság indokolásában kimondotta, hogy *Tonner* semmi olyat nem tett, ami esetleg a ház békéjét zavarta volna.

Újabb királyvita a magyar parlamentben.

BUDAPEST. A magyar nemzetgyűlés legutolsó ülésén a költ ségvetési vita során Gaál Gaszton szólalt fel és a közigazgatás reformját követelte. Ezután a király kérdéssel foglalkozott. Azt hangoztatta, hogy a királykérdést, mint nem aktuálisat egyelőre ki kell kapcsolni. Tisztázni kívánja a legitimizmust. Amikor királyválasztó vagyok — mondotta — nem vagyok forradalmár. Csak azt kívánom, hogy a maga álláspontját mindenki törvényes uton iparkodjék megvalósítani. Én legitimista vagyok, ak meggyőződésemet csupán törvényes uton akarom érvényesíteni, de nem legitimisták azok, akik államcsíny útján akarnak álláspontjuknak érvényt szerezni. Tény az, hogy a békeszerződés már eldöntötte ezt a kérdést, mert megfosztja a tróntól a dinasztíát. Gróf Andrássy Gyula ellentmond. Gaál Gaszton: Hallottam közjogi okoskodásokat, amelyek szerint az uralkodásra vonatkozó összes törvények érvényben vannak. Minden összetört. Európa térképe megváltozott. A régi Magyarországnak csak egyharmada maradt meg. — S csak éppen a pragmatika szankció maradt volna

meg? Ezt az okoskodást nem értem. Hogy fogja például a megkoronázott magyar király a törvénynek ama részét fönntartani, hogy ő egyuttal horvát király is? Hogyan fog megfelelni a koronázási eskü ama követelményének, hogy kötelessége nemcsak az öszszes magyar területek megvédése, hanem az elvesztettek visszaszerzése is? Amikor látom, hogy itt a történelem kereké öszszegázolt valamit, amikor látom, hogy a közjogi dogmának merev alkalmazása nemzetünknek kárára és veszedelmére van, akkor nem tudok a merev dogma álláspontjára helyezkedni. Meg kell győznünk a külföldet és a körülöttünk levő államokat békés szándékainkról. Mindenféle propagandát, amely nem használ a nemzetnek, hanem csak néhány urnak, le kell szerelni, mert az a nemzetre veszedelmes. Mielőbb igyekeznünk kell a szomszédállamokkal a kereskedelmi, ipari és gazdasági érintkezést felvenni. Békés eszközökkel kell meggyőznünk ellenfeleinket kulturális nyűnkükről és arról kell őket meggyőznünk, hogy rendes uton akarjuk jogainkat elérni.

Epizód a kényszerbérletek káoszából.

Egy különös községi bizonyítvány. — Bűnvádi feljelentés az előljárásság ellen

DÉVA. Mig bucarestiben a politikusok azon török a fejüket, hogy a regábéli és erdélyi agrárreformot hogyan üssék nyélbe, addig Erdélyben a kényszerbérletekről intézkedő rendelet végrehajtása vígan folyik. Vigan egyesekre nézve, de szomoruan másokra nézve. Ezt igazolja az alábbi eset. Bezerédi Mihály hunyadmegyei földbirtokosnak három helyen fekvő 600 holdat kitevő birtoka kényszerbérletbe lett adva. A földbirtokos Ponor községben lakik és ott is van birtoka. Egy szép napon Bezerédjtől 30 hold kivételével ezt a birtokot is elvenni és kényszerbérletbe adni rendelte a megyei bizottság. Mikor Bezerédi ezt a rendelkezést sérelmezte, azzal indokolták meg, hogy a községi előljárásság bizonyítványa szerint a birtok 12 egymásután következő évben át feles művelés alatt állott. Bezerédi meglepődve hallotta ezt, mert a ponori birtoka nem volt feles művelés alatt, sőt a puji főszolgabírói hivatalban levő hatósági okmányokkal azt is igazolni tudja, hogy pl. 1915—1918. években a katonaság és orosz foglyok segítségével munkálta meg birtokát. Minthogy nyilvánvaló volt, hogy a községi előljárásság bizonyítványában a valóságnak meg nem felelő tényt igazolt, az igazságában megsértett földbirtokos bűnvádi feljelentést tett a dévai ügyészségnél a községi előljárásság ellen eskérte, hogy a bérbeadás az ügy érdemleges elintézéséig függesztesék fel. Időközben semmiféle intézkedés nem történt, személyesen ment be Dévára és ott felvilágosítást kért a referenstől, ki közölte vele, hogy a bérbeadási eljárást felfüggeszteni nem lehet, hanem, ha a bíróság megállapítja, hogy az előljárásság tényleg valótlán adatokat igazolt, akkor a kényszerbérlet bérliőnek ki kell

majd menniök a bérleményből s azt ő viszakapja. Bezerédi ere azt a kérdést vetette föl hogy ha a kérdést így intézik el, akkor ő mivel fogja marhát eltartani és a reá zuduló károkat ki téríti meg, mire azt a választ kapta, hogy a kérdés nem tartozik a referensre. És ebben a referensnek igaza lehet, de az illetékes agrár hatóság nak talán mégis úgy kellene eljárni, hogy a valótlán adatokat tartalmazó bizonyítvány ügyének tisztázásáig a birtokost hagyja meg birtokában és ezzel akadályozza meg egy polgár súlyos károsodását.

Sport.

— Bajnoki football-mérkőzés. TAC—AAC. 2:0 (1:0) Mindkét fél hevesen küzdött a két pontért. Változatos játék után Szilágyi hosszú, éles szabadrugásából a Somló által kapuá alól kicsapott labdát Krausz goalba küldi (1:0) A második félidő AAC. támadással kezdődik, de csakhamar a tiz emberrel játszó TAC. is frontba kerül és egy szabadrugást Kovovits helyezett, de szép rugással goalá értékesít (2:0) Ezután az AAC. a többet támadó fél, de rövid idő múlva zuhogó eső miatt a játék félbeszakadt. A felhőszakadás az AAC. pályát teljesen használhatatlanná tette, úgy, hogy az eső elállása után a mérkőzést nem lehetett tovább folytatni. A győztes csapatból Szilágyi—Kovovits hátvédpár szerelése és hosszú felszabaduló rugásai tetszettek. A TAC. mindkét goalját neki köszönheti. A halisor jól dolgozott. A csatársor támadásai az AAC. védelmének állandó veszedelmet jelentettek. Az AAC. csapatából csak Horváth—Kocsis hálvédpár, valamint Gencsi center-csatár játéka említésre méltó. Bíró Markovits—Miksa. AMTE. II—AAC. II. 2:0 (1:0) Bíró Mihály (AAC.)

— ATE—AMTE. bajnoki football-mérkőzés május 10-én, kedden d. u. 6 órakor az AAC. pályán. Jegyek elővételben Maitt üzletében.

LEGUJABB.

ANDRÁSSY A LIBERALIZMUS ELLEN. BUDAPEST. Gróf Andrássy Gyula Miskolcon beszámoló beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a keresztény pártba való belépésére azok a tapasztalatai hatották döntően, hogy a destruktív elemek újra kezdenek lábra állani és újra kezdik Magyarországot nyugodt, békés, harmonikus, keresztény alapon való fejlődését veszélyeztetni. A régi liberális politikát nem lehet folytatni, mert az ellentétben áll a közhangulattal. A zsidóságot inti, vigyázzon, hogy ne tegye próbára a társadalom idegrendszerét. A zsidóság érdeke, hogy ne engedje meg a forradalom előtti hangokat, nehogy a nép rajta bosszulja meg magát. A tapasztaltak után nem lehet tenni, hogy a zsidóság a gazdasági élet bizonyos ágaiban azt a hatalmi pozíciót tartsa meg, amelyet eddig zavartalanul élvezett. A helyzetet ismerő, hazafiasan érző zsidóknak ezzel meg kell barátkozniuk. Ne küzdjenek hatalmi célokért, ne tegyenek magukévá minden zsidóügyet és ne zsidópolitikát, hanem nemzeti politikát folytassanak. Elítéli a progromszerű fellépést, hogy az egész felekezetet, vagy fajt kiirtsák. A keresztények minden téren: gazdaságilag, erkölcsileg és szellemileg adjanak egymásnak előnyt a zsidók felett.

MEGTARTOTTAK EGY BETILTOTT NÉPGYŰLÉST. BUDAPEST. Az Ébredő Magyarok Egyesülete és a keresztényszocialista szakszervezetek együttes népgyűlést terveztek a munkásbiztosítók államosításának, szociálpolitikai kérdéseknek a keresztény magyarság bevonásával való megoldása érdekében. A rendőrség azonban a népgyűlést betiltotta. Az Ébredő Magyarok és a keresztényszocialisták a munkásbiztosító helyisége előtt a népgyűlést mégis megtartották. Benárd Ágoston volt népjóléti miniszter is beszélt, majd Kiss Menyhért közölte a határozati javaslatot, amelyben követelik a munkásbiztosító államosítást.

JÓZSEF FŐHERCEG HÁBORUS EMLÉKEI. BUDAPEST. József főherceg, akit a Magyar Tudományos Akadémia tagjává választott, vasárnap tartotta meg székfoglalóját. A főherceg háborus emlékeit olvasott fel.

MERÉNYLETTERV NITTI ELLEN. RÓMA. Nápoly környékén Nitti volt olasz miniszterelnök ellen revolvermerényletet követtek el. Nitti sértetlen maradt.

SVÉDORSZÁGBAN NINCS HALÁLBÜNTETÉS. STOCKHOLM. A svéd parlament törvényt fogadott el, amely eltörli a halálbüntetést.

BAJNOKI MÉRKŐZÉSEK BUDAPESTEN. BUDAPEST. A hét elsőosztályu bajnoki mérkőzés eldőntött. A labdarugásban az első az MTK. lett, míg utolsó helyre a 33 FC. került.

— Megszűntetik a magyarországi internált tábort. Budapest. A kisczadpárt körében mozgalom indult meg, az internált tábort megszüntetésére. A mozgalmat a kereszténypárt is támogatja. Gróf Ráday Gedeon belügyminiszter hatalmosságát mutat a tábort megszüntetésére.

HIREK.

A nemzeti ünnep.

Az összesített nemzeti ünnepek az ó-naptár szerint május hó 10-én megünnepelendők. Mivel ezen nap a hivatalos naptár szerint május 23-ra esik, felhívom az összes tanintézetek igazgatóit már most, hogy f. évi május hó 23-án, tehát a nemzeti ünnepek napján növendékeikkel az isteni tiszteleten jelenjenek meg.

Arad, 1921. évi május hó 9-én.

Iskolaszéki elnök.

Régebben miniszteri rendelet érkezett Aradra, amely szerint az összes nemzeti ünnepeket egységesítik és május 10-én tartják meg. Sokan tévesen értelmezték ezt a rendeletet, mert azt hitték, hogy az új naptár szerint mondja ki a rendelet az egységesített ünnepek megtartását. Ma távirat érkezett a polgármesteri hivatalhoz, melyben arról szól, hogy az egységesített ünnepeket az ó-naptár szerint május 10-én, vagyis az új naptár szerint május 23-án kell megtartani.

— **Ünnepség a román templomban.** Tegnap délelőtt a gör. kel. román templomban I. Vidu karmester vezetésével száztagú énekharmonia mutatkozott be. A templomot teljesen megtöltötték az érdeklődők. A templomi mise után az 1. gyalogezred diszszemléje következett, amelynek végeztével Pap I. János püspök és az egyház fejei a szinodus megnyitására a szemináriumba vonult. I. Vidu dalkara hangversenyt tartott tegnap este a Kulturpalotában is. A hangversenyen gyönyörű szólószámok is szerepeltek. A közönség teljesen megtöltötte a Kulturpalota nagytermét és ünnepelte I. Vidu karmestert, akinek több szerzeményét is előadta a dalárda.

— **Szabadságon a városi adóhivatal főnöke.** Sztoika József a városi adóhivatal főnökét egészsége helyreállítása céljából szabadságot és szabadsága tartamára helyettesítésével Vannay Gyula városi tanácsnokot bízták meg. Értesülésünk szerint Sztoika József egyúttal benyújtotta nyugdíjaztatása iránti kérvényét.

— **Elszámolni Budapest.** Gróf Batthány Tivadar lovolet intézett gróf Bethlen István magyar miniszterelnökhöz, amelyben azt sürgeti, hogy az előző kormányok, különösen a Károlyi-Berinkei, a proletárdiktatura, továbbá az aradi és a szegedi kormány pénzkezeléséről szóló zárszámadásokat a legnagyobb nyilvánosság előtt tárgyalják.

— **Magyarország lakossága.** Budapest. A legutóbb megtartott népszámlálás alapján megállapították, hogy a megkisebbedett Magyarországnak 7,840,832 lakosa van. Budapest környéke amerikai arányban fejlődött. A magyar főváros népessége tíz év alatt 5 százalékkal gyarapodott, úgy hogy a környékek együtt Nagybudapestnek jelenleg 1,184,516 lakosa van. Szegednek 109,895, Debrecennek 103,228 a lakosa száma. A többi város fejlődése normális.

— **Felsőszilézia a lengyelek kezén.** Berlin. Felsősziléziában a lengyelek az egész felkölési területen urai a helyzetnek.

— **Apponyi a Szent István Akadémia elnöke.** Budapest. Vasárnap alakult meg a Szent István Akadémia, amelynek elnökévé gróf Apponyi Albertet választották meg.

— **A magyar pénzücseserélés.** Budapest. Hegedüs Loránd magyar pénzügyminiszter kijelentette tudósítónk előtt, hogy júliusra befejeződik a pénzücseserélés. Kijelentette még azt is, hogy a dohányárakat leszállítja, a cukor- és dohánnyékeket legközelebb megszünteti.

— **Házváltás Magyarországon.** Budapest. A vagyonváltások sorozatát a ház- és földváltás fogja bezárni. A házváltása három évi házbérvévedetemen lesz.

— **Vasuti baleset.** Tegnap délután Győrök mellett Szávu Tódor vasúti fékezésszerűen ugrott le a robogó vonatról úgy, hogy a kerekek mindkét lábát lemészézték. Beszállították az aradi közpórházba, ahol ma éjjel meghalt.

— **Halálozás.** Dr. Heuszelman Elek volt békési községi orvos és Máv. orvosi tanácsadó 69 éves korában Békésen április 28-án meghalt. A temetés április 30-án nagy részvét mellett folyt le.

— **Magyar és osztrák kereskedelmi kivitelezés.** Bucarest. A valutabizottság megengedte, hogy a magyar és osztrák koronát minden külön engedély nélkül ki lehessen vinni.

— **Hirdetmény.** A város fogyasztó közönségének jól felfogott érdekében az I. ker. városi előjáróság előterjesztésére az Arad város területén érvényben lévő és a kőfák, valamint piaci viszontelárusítókra vonatkozó piaci elővásárlási tilalom határidejét október hó 1-ig délelőtti 9 órában, október 1-től április 1-ig pedig délelőtti 10 órában állapított meg, egyidejűleg figyelmeztetem az érdekelteket, hogy aki a jelen rendelkezést megszegi, az 1914. évi L. tc. 9. és 17. §-a alapján 2 hónapig terjedhető elzárással és 300 leig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Arad, 1921. május 7. Dr. Robu, főpolgármester.

— **Előkészületek a strandra.** A Neptun-fürdő új kabinjai elkészültek és bemegezési jelentkezések folynak a kabinok bérlésére. A városi mérnöki hivatal felhívja mindazokat, akik a múlt évben is béreltek kabinokat, hogy minél előbb jelentkezzenek kabinjaikért. A férfikabinok teljesen elfogytak már. Az új kabinok szintén elkészültek, amely egy hiddal van ellátva, hogy a strandolók száraz lábbal érhesse a partra. A városi mérnöki hivatal pályázatot hirdet a fürdő fodrászi állására, amelyre rokkant borbélyok, vagy üzlettel nem bíró fodrászok jelentkezhetnek. A pályázati határidő e hó 14-én jár le.

— **Alkalmi munkások legelőb beszerzési forrása.** A Szépművészeti Szalon (Ortutay-palota) Régiségek, szönyegek, képek, szobrok, modern és antik műtárgyak vétele, eladása, cserélése és bizományi ársítása.

— **Razzia.** Tegnap este a rendőrség erkölcsrendészeti osztálya cselédrazziát tartott, amelyen 26 háztartásbeli alkalmazottat fogtak el, akik nem tudták magukat igazolni. Beszállították őket a rendőrségre.

Megkezdődött a magyar vagyonváltás.

BUDAPEST. Miután a vagyonváltásról szóló törvény megkapta a legfőbb szankciót, megkezdődött a törvény végrehajtása. A legközelebbi napokban először a törvény első része kerül lebonyolításra. Az első rész a betétek és a külföldi valuták husz százaléka igénybevételeire vonatkozik. Az erre vonatkozó végrehajtási utasítást a pénzügyminiszterium illetékes osztálya már elkészítette. Elkészültek a szükséges úrlapok is, amelyeket a pénzügyintézetek között osztanak szét s ezek összeállítják a

kimutatást az igénybevehető betétekről. Miután a törvény nem veszi igénybe a betéteknek zárolt egész husz százalékát, hanem azok nagysága szerint bizonyos kulcs alapján történik a váltásigóság, az előzetesen zárolt, de a törvény végrehajtása folytán felszabaduló betétekkel a tulajdonosok majd szabadon rendelkezhetnek.

Csávossy Adrienne szabadlábán

Megírta a minap a budapesti tudósítás alapján, hogy báró Rajasich Györgynét, született Csávossy Adriennet Budapesten külföldre vadak alapján letartóztatták. Ujabb értesüléseink szerint a letartóztatás csak három napig tartott s minthogy a vadak alaptalansága kiderült, a rendőrség megszüntette a letartóztatást. A bárónőre a meghurcoltatást a többi örökösök zudították, akik vadakat koholtak ellene, kieszközték letartóztatását és azon fáradoztak, hogy gondnokság alá helyeztessék, hogy így vagyonaiból kiforgathassák. A Kuria a bárónő ideiglenes gondnokául Fábián István dr. budapesti ügyvédet rendelte ki, aki azonban hamarosan átlátott a hajszán és éppen ő volt az, aki Csávossy Adrienne szabadonbocsátását kieszköztette. A bárónő két-három napon belül hazaérkezik temesi birtokára.

Volt magyar huszártiszt Chilében.

(Levél egy aradi volt magasrangú tiszthez.)

K. O. nyugalmazott magyar huszárkapitány érdekes levelet írt a chilei La Calera városból egy Aradon élő magasrangú volt katonatiszthez. A levél, amely 1921. március 9-én kelt, Buenos-Airesen át hosszú vándorlás után a napokban érkezett meg Aradra. A volt huszártiszt elmondja levelében, hogy szerencsétlen házassága arra készítette, hogy hátat fordítson régi hazájának és az új világban keressen boldogulást. Csekély összegű végkielégítés után a múlt év októberében egy olasz kivándorlóhajóval Buenos-Airesbe utazott. A fedélközön utazva borzalmas utat kellett elszemvednie. A pénzt és ruháit ellopták. November elején öt argentinai pesoval a zsebében kötött ki Buenos-Airesben. A szerencse kedvezett neki, mert két nap múlva egy milliómos kereskedésben mint szolgálga kapott alkalmazást ellátásért és száz argentinai pesoért havonta. (Két és fél argentinai peso értéke annyi, mint egy dollár.) Két és fél hónapig látta el a szolgálatot, amelyben francia nyelvtudása volt segítségére és január végén sikerült neki szabad állást nyernie mint házi lovaglómester és nevelő egy német-chilei családnál 200 peso havi fizetéssel. Ezenkívül egy német földbirtokos két gyermekét és egy francia gyermeket is nevelt s ezektől annyi fizetést kap, hogy összes jövedelme havi 400 peso. Egy chilei peso 6 dollár és 80 cent. Ezt a fizetést — írja a volt huszártiszt — Magyarországon sohasem kereshetné meg. Elmondja levelében, hogy Chilében az ősz március 21-én kezdődik. Chile sokkal szebb, mint a sik Ar-

gentinában. Annak is örül a volt huszártiszt, hogy falun lakhatik és hogy hátszlovak állnak rendelkezésére. Leírja, hogy gyümölcs bőségesen van s főként egy különös barack vonta magára a figyelmet. Igen sok bor terem, amely igen erős, de nem oly jó, mint a magyar bor. A bor literjének ára 80 centtől egy pesoig. Spanyolul már igen szorgalmasan tanul és meg is érteti magát. Csak az a kellemetlen, hogy az országban tifuszjárvány dühög s hogy állandó földrengés van. A volt huszártiszt néhány chilei levélbélyeget küldött volt felettesének, akitől magyar, román és ha lehetséges magyar tanácskörtársasági bélyegeket kér cserébe. Levelét a volt magyar huszártiszt magánvonatkozású ügyekkel fejezi be.

Aradi háztulajdonosok Groza miniszter előtt.

Közvetlenül elutazása előtt dr. Groza Péter miniszter külön kihallgatáson fogadta az Aradi Háztulajdonosok Szövetségét, amely dr. Demján Aurél szövetségi elnök vezetésével tisztelettel a miniszter előtt. Dr. Demján Aurél elnök hosszabb beszédben előadta a háztulajdonosok súlyos sérelmét és azok válságos helyzetét, amely az immár tárgyalanná vált háborús lakbérrendeletek folytán keletkezett. Hivatkozva a szövetség szám talan izben beadott memorandumaira és kérvényeire és apellálva az igazságos és méltányos belátásra, felkérte a minisztert és az ő útján a kormányt, hogy vegye védelmébe ezt a társadalmi osztályt. A miniszter nagy figyelemmel hallgatta az elnök előadását és a következőkben válaszolt:

— Erdélyi körutazásom célja, hogy személyes impresszióim által győződjem meg az összes kormányzás hatáskörébe tartozó ügyek állásáról és ott, ahol kell és lehet, rögtön segítséget nyújtsak. Minden ez irányban felvilágosítást szívesen veszek. Teljesen jogosnak és igazságosnak találok panaszait. Tökéletesen ismerem az összes erdélyi háztulajdonosok siralmas helyzetét. Lehetetlenek tartom egy jogállamban azt az állapotot, hogy az egyik társadalmi osztály a másik osztály rovására előnyben részesüljön. A lakásviszonyokat rendezni kell. E tekintetben a legliberálisabb és legradikálisabb felfogásaim vannak. A háztulajdon végre fel kell szabadítani a nyomorító megszorítások alól. Tovább megyek: a tőkével rendelkező polgárokat buzdítani és bátorítani kell új építkezésekre.

Semmi kétség sem férhet hozzá, hogy annak a tőkének is van jogosultsága tisztességes jövedelemre, amelyet háztulajdonba fektetnek, ép úgy, mint minden más vállalkozásba fektetett tőkének. Ez az én álláspontom, melyet személyesen a minisztertanácsban is fenn fogok tartani.

Közgazdaság.

A német érdekeltség bejelentése.

Az aradi pénzügyigazgatóság felhívja a város és vármegye területén levő összes vállalatokat (bankokat, kereskedelmi és egyéb vállalatokat stb.), hogy amennyiben vállalatukban német tőke volna érdekelve, akár részvények, akár más értékpapírok révén, úgy ezt minél előbb jelentsék be a pénzügyigazgatóságnak. Felhívja a pénzügyigazgatóságot a vállalatokat, hogy a bejelentési kötelezettségnek annál is inkább tegyenek eleget, mert közegeivel a legszigorúbb vizsgálatot fogják megkezdni, tehát az eltilkoltási szándék eredményre ugysem vezethet.

Bank-közgyűlések.

Az Aradi Csanádi Gazdasági Takarékpénztár vasárnap délelőtt tíz órakor tartotta részvényeseinek érdeklődésével ezidei beszámoló közgyűlést, székházának nagytermében. A közgyűlést Purgly László igazgató vezette, aki megállapította, hogy az határozatképes és Vertán István vezérigazgatót kérte fel az igazgatósági jelentés felolvasására. A jelentés röviden számol be a bank belső életének elmúlt évi fejlődéséről, majd javaslatot tesz a múlt esztendői 339.888 lei tiszta nyereség mikénti felosztására. A javaslat szerint a takarékpénztár részvényenkint husz leit fizet. A részvényesek egyhangú helyesléssel vették tudomásul az elhangzott igazgatósági jelentést, majd a felügyelő-bizottság jelentésének ismertetése következett, mely után a közgyűlés a felügyelő-bizottság tagjainak választására tért át. A bizottság elnöke ismét Dálnoki Nagy Lajost, míg tagjaivá Daniél Endrét és Szathmáry Jánost választották. Ezzel a közgyűlés véget is ért.

Az aradi Hitelbank és Takarékpénztár szintén vasárnap délelőtt tartotta rendes évi közgyűlést Nyáry Béla elnökletével. A beszámoló jelentés Zimmermann Laubert vezérigazgató terjesztette a közgyűlés elé, mely azt egyhangúlag elfogadta. Eszerint a bank husz százalékot fog fizetni osztalékkul a részvényeseknek. A szokásos felmentvények megadása után a közgyűlés még az igazgatósági választmányt egészítette ki.

A valutapiac. Páris, szikrávirat május 7. Leu 20, márka 18.625, dollár 12.50. Bucarest május 7. Dollár 59.5, márka 1.03. Arad május 8. Dollár 55-56, márka 1.02-1.03, magyar korona 0.27, osztrák korona 0.10.

Budapest. május 9. Márka 305-304, szokol 288-285, leu 340-322, dollár 193-191, osztrák korona 34.5-36, dinár 570-555. Zürich. május 9. Berlin 852.5, Newyork 561, Prága 780, Zágráb 405, Bucaresti 930, Bécs 147.5.

A részvénytársaságok tartaléka. Bucaresti. Az erdélyi részortokat értesítették, hogy a pénzügyminiszter határozata értelmében a részvénytársaságok tartalékotkövi 100.000 lei-ig mentesek mindennemű adótól.

Magyarországi terméskilátások. Budapest. A földművelésügyi miniszteri jelentés szerint az őszi buza vetés erős fejlődésnek indult. Rozsban közepes termés várható. Az esőzés a kerti vete-

mények fejlődését előmozdította. A cukorrépa, takarmányrépa, kender és lenn vetései szépek. A dohánypalánták erőteljesek, a legelő állapota javul. A gyümölcsfáknak a fagyok némely vidéken ártottak.

Magyarországon megszűntek a rekvirálások. Budapest. Mayer János magyar közvédelmi miniszter, Hevesen beszámoló beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a rekvirálásokat beszüntette, de ezzel szemben megköveteli, hogy 1300. koronás árban mindenki beszovaltassa a feleslegét.



Mozl.

A magyar mozitulajdonosok sérelmel. Budapest. A mozitulajdonosok küldöttsége tisztelgett gróf Ráday Gedeon magyar belügyminiszter előtt, aki megígérte, hogy megvizsgálja a sérelmesnek mondott mozirendeletet. Megígérte azt is, hogy ankéntra hívja össze a régi mozitulajdonosokat és nyilvánvaló sérelem esetén meg fogja vonni az új engedélyeket.

„Jaccuse!” (Vádat emelek!) Pénztől kezdve mutatja be az Apolló színház ezt a világszenzáció számba menő filmet. Abel Gance, a csodálatos talentumú filmíró és mesleri rendező háborúellenes drámája a cinematográfia e csodálatos eseménye, amely valamennyi ország fővárosában óriási sikert aratott. Nagy tömegek, izgalmas és színes felvonulások adják meg az alaphangulatát a méreteiben is hasonlíthatatlan filmnek, a melyet a párisi Pathé filmgyár készített a rendelkezésére álló fejlett technikai eszközök és művészi erők felhasználásával.

Fedora — az Apollóban. Alig néhány nappal ezelőtt gyönyörködhetett Arad színházba járó közönsége Sardou mesleri drámájának szépségeiben s keddtől kezdve alkalma nyílik a publikumnak filmen is megnézni Fedorát. Sardou drámáját fölöslegesnek tartjuk itt méltatni, hiszen az a színpadi drámairodalom ritka gyöngyei közé tartozik, így csupán azt említhetjük meg, hogy a címszerepben Franceska Bertini, a legtehetségesebb mozistár, akinek csodás játéka egymagában is biztosítja a film sikerét.

A szent bün — az Urániában. Ezzel az érdekes címmel mutat be keddtől kezdve egy igen érdekes nagystílusú drámai filmet az Uránia színház. A legrealistább eszközökkel fölépített detektívdrámák sem nyújtanak oly meglepő és idegizgalmas jeleneteket, mint amilyenek ben ez a hatalmas film bővelkedik. Nagyban emeli a film értékét az a körülmény, hogy a főszerepet René Cresté játsza, a ki Tih-Minh és a Judex vezetés szerepében nyújtott utólréheletlen alakítást.



A szerkesztésért
KAROLY JÓZSEF
felel.

„RIGÓ S”-gyógyfürdő

vasutállomás Charlottenburg (Lippa mellett.)

Megnyílik május elsején!
Fürdőszezon okt. 1-ig tart.

A fürdő forrásvíze kiválóan gyógyítja a köszvényt, reumát, bönulást, ideg-betegségeket, sápkört, vérszegénységet. A fürdőtelep erdejében a sétálatokon pihenőhelyek vannak. A fürdő orvosi vezetés alatt áll. A tulajdonosnak mintagazdasága is van és így **kiváló ellátásban részesíti vendégeit.** **Mérsékelt árak.** Prospektust díjtalanul küld a fürdő vezetője 1786

KINDL GYULA.

Szerszámok „Prompt”
Építkezési vasalások
Technikai áruk
Vashordók

Obernik és Drucker

Timisoara (Temesvár), Józsefváros.
Str. I. C. Bratianu (Uri-utca 12. sz.)

En-gros! En-detail!
Chemnitz harisnya
Bécsi selyem-kendő

árukban gyári lerakat
gyári árak mellett.
Ugyanott kaphatók a legolcsóbb árak mellett valódi békebeli minőségű Goldstein-féle

LILIO M-vásznak;

Rolfis- és Kubinzky-féle

kendők és méter áruk
(Dirndl-ik!)

Pollák Lipót és Tsa

Arad, Piata Avram Ianou (Szabadság-tér)
(Uránia színház sarkán.) 1944

„BABY“

GYERMEKKOCSIGYAR R.-T.

Budapest, IV, Ferenc József rakpart 1.

Telefon József 81-16. szám.

Gyártmányai eladására

egyedárusítót

keres Arad és vidéke számára. 10712

Ajánlatok budapesti címünkre köretnék.

Ópécskán

Klein Adolf-féle 50 év
óta fennálló jó forgalmu üzlet házzal együtt eladó. Cím

10486 Reich Salamonné, Ópécska.

Békebeli minőségű:

Uj gabonás zsákok,
Szalmazsákok,
Vizmentes ponyvák,
Csikos redőnyponyvák,
Kendertömlők,
Matracvásznak,
Rolettavásznak,
Jutavászon,
Zsineg és kötélárak

legolesobb napi árban kaphatók:

Schönberger és Grünstein

eégnél

Arad, Bulev. Regele Ferdinand (József főherceg - ut) 11. sz. 1945

Radio Hirdetési Iroda 910. 1959

Vasesztergályosok,
Modelasztalos,
Géplakatos

alkalmazást nyerhet a

Bévai Takarmánygyár r.-t.-nál.

Patkány és egér

posztilló szor

MORTILLOR

biztos hatás. 1881

Kapható: Hánzu Nesztor, Vojtek és Weisz, Szabó György és T. drogériákban, Hajós Arpád, Wajdits György, Dr. Földes és Hehs, Kárpá y János, Berger Gyula gyógyszerárakban

Csodás hatású arcszépítő és finomító a Földes-féle

MARGIT-CREME

Zsírtalan, ártalmatlan, rögtön szűsít. Szépítők, májfoltok, bőrrákok, ráncok, redők, minden bőrbaj párnapi használat után megszűnnek. Az arc rozsdás tude hsmvas lesz. 10341

Dr. Földes és Hehs, Aradon.

Saját érdekében cselekszik
az, ki
CZIPÓ
szükségletének beszerzése előtt
Purjesz Lázár
mélyen lezállított áraitól meggyőződött.

Ne mulassza el új kirakatomat megtekinteni.
Vászon czipó és Sandai kiltingesség.

Holland-Amerikai vonal!

Manoll Spiegler bukaresti cég képviselőjét Erdély és Bánát területén az **Agentia Genarala Karas-Szeverin megye Lugoj, Templom-u. 12. sz. alatt átvette.** Szerez vasut és hajójegyeket Bukarest-New-Yorkig, ára: 900 Lei. Feleknek csak egyszer, a Vizium elintézése végett kell Bukarestbe utazniok. Amerikai utlevél ügyeket a belügyminiszteriumban kísüregetek. Szébbeli-felvilágosítást ingyen nyújt. Irásbelinél 20 Lei melléklendő. **AGENTIA GENARALA.** 1904

Radio Hirdetési Iroda 914. 1911

Köszén

Ajánlok azonnali szállításra nagyobb mennyiségben mindennemű központi és köszén fűtési célokra egeresi és szamosvölgyi, valamint lignit szénét a legolesobb napi árban. Szállítási igazolványokról és waggosokról gon toskodom

HAZAI BÉLA nagykereskedő.

Telefon Interurbán 12-75. szám. Cluj (Kolozsvár).

MEGNYILT

Ara város legesinosabban berendezett

„Cornul vanatorul“ „Vadászkürt“ 10773

étterem és kerthelyiség.

Elsőrendű francia konyha. Tisztán kezelt hegyaljai borok. Frissen csapolt sör. Estéknél jövevény cigányzenekar játszik. Polgári árak! Figyelmes kiszolgálás!

Apró hirdetések

Levelezés.

FIATAL urinő (független). Komoly tri-ember diszkret barátságát keresi, ki ne-
héz anyagi helyzetén komolytana. Leve-
let jelezve kérek a kiadóhivatalba „Örök
hála” jelgén. 1945

WAISE mit aufgespanntem Regenschirm,
Treffpunkt Fölvösgasse Brief verspätet
erhalten. Schreiben Sie unter „Regen-
schirm und Maiglöckchen“ ins Mayer-ét-
terem Fölvösgasse. Senden Sie Brief
anstalt Post durch Jemand gegen
Empfangsbekätigung mit welcher Sie
Antwort nehmen können. Maiglöckchen-
1949

Alkalmazás.

FIATAL HÖLGY, ki a német, angol és
francia nyelvet tökéletesen bírja, első-
rangú családból, ur háznál, Cluj, Oradea-
Mare, vagy Bucuresbten keres állást,
mint társalkodónő, egyedül álló nőhez,
vagy fiatal leányhoz. Bővebbet a kiadó-
hivatalban. 300

SUCHB intelligentes deutsches Fräulein.
Braun, Holzhandler, Ujmikfalaka. 1946

BADOGOS munkákat, épületek javítását
szolid árak mellett vállal. Cím Wallinger
Marasesti (Kossuth-u.) 63. 1947

JOBBI LEANY háziteendőkre ajánkozik,
ho családnak lekitik. Cím Wallinger
hirdetőjében (Földes-patika kapujával
szemben) 10773

ÉVTÁRUKERESKEDŐ segéd sok évi
gyakorlattal vidékre is, állást keres. Há-
rom nyelvet beszél. Cím Wallinger hir-
detőjében. 10772

FESTÉKSZAKMÁBAN jártas fiatal keres-
kedő segéd és egy tanuló felvétetik.
Meer festéküzlet. 1950

SCHENKER & Co., ARAD sucht jungen
Mann als Praktikant (Anfänger). Muss
deutsche und rumänische Sprachen in
Wert und Schrift beherrschen. 1920

SCHENKER & Co., ARAD sucht tüchtig-
en Buchhalter welcher auch deutsch
eventuell rumänisch correspondieren
kann. 1921

Lakás.

ELCSERÉLNEM egy szobás modern la-
kásomat ugyanolyan lakással a város
bármeij részében. Cím a kiadóban. 1948

Ingatlan.

ELADÓ 2 1/2 hold szőlő kővasszinci hegyen
villamos megállónál 3 szobás lakással,
nyaralásra ideális. Bővebbet Strada Ma-
rasesti (Kossuth-utca) 63. Murádinál. 1943

NÉGYSZOBÁS adómentes modern ma-
gánház átvehető lakással eladó. Megte-
kinthető 4-6-ig Str. Marasesti (Kossuth-
utca) 8a) 1525

KISEBB bér-, vagy magánházat, lehető-
leg a belvárosban megvételre keresek
Szántó, Calea Saguna (Varjassy Lajos-
utca) 111. 1849

Különféle.

EGY elegánsan burkolított külön bejá-
ratú szoba teljes ellátással kiadó. Ugyan-
okt 2 uri család részére finom házikoszt
kapható házon kívül Str. Teodor Ciontea
(Pöllenberg-utca) 18. 1902

ISTÁLLÓ 6 lóra a belvárosban kiadó.
Cím a kiadóhivatalban. 1901

Vétel és eladás.

KRÉSEK egy összekötő perzsa, vagy
szmirna szőnyeg 120 cm.-ig, hosszút.
Cím: „Kelet” hírlapirodában Strada
Alexandri (Salacz-u.) 1. 10897

GYALUPAD hozzávaló szárszámmal el-
adó Strada Oituz (Illés-utca) 30. 10772

AUTOMOBILLAMPA elsőrendű minőségű.
eladó. Cím: Wallinger hirdetőjében
(Földes-patika kapujával szemben.) 10773

ANTIK és modern porcellán, butort,
szőnyeg, festményeket ékszer, ezüst-
tőt vesz és elad Salon Artistique. Állan-
dó kiállítás. Bulevardul Regina Maria
(Andrássy-ter) 21. szám. 10621

SAKK-TABLÁT ÉS FIGURÁKAT ven-
nek. Cím a kiadóban. 500

MODERN HÁLÓSZOBÁK és ebédlők jó
kivitelben legújanyosabb árban kapha-
tók Strada Alexandru Gavra (Cserna-
vits-utca) 22. 1882

HASZNALT mosóüstöt rézből keresek.
Bővebbet „Kelet” hírlapirodában Strada
Alexandri (Salacz-utca) 1. 10796

ELADÓ két szoba és konyha butor la-
kásengedéllyel, átadható lakással. Meg-
tekinthető háztuladonossal Strada St.
Georghe (Dezső-utca) 3. 1907

HASZNALT OLOM megvételre kerem-
tek. Bővebbet a kiadóban

Oktatás.

FIATAL HÖLGY óhajt német társalgási
órákat adni. Bővebbet a kiadóhiva-
talban. 300

Gyönyörű belvárosi modern 4-8
szobás magánházak,
gazdálkodásra alkalmas házak, kisebb-
nagyobb bérházak elfoglalható lakással
eladók. Házak eladását vállalja: WALLIN-
GER-iroda (Földes-patika kapujával szem-
ben.) 10778

Eladó Bulv. Regele Ferdinand I.
(Boros Béni-ter 23 szám)
1000 m² területű belterület

gyáralapításra alkalmas ház.

Bővebbet Wallinger adóvételeit közvetítő
irodájában (Földes patika kapujával
szemben.) 10770

Cassa de Pastrare a Judetului Arad - Aradmegyei Takarékpénztár.

Bilant la 31. decembrie 1920. — Mérleg-számla 1920. december 31-én.

Activa. Vagyon.	Pasiva. Teher.
Cassa în numerar, în bon de stat, în cupoane și în monede — Pénztár álla- dék készpénzben, állami bonban, szel- vényekben és idegen pénznemekben Capitale elocuate la alte banci — Más pénzületeknél elhelyezett tőkék — Cambii — Váltó tárcá — Imprumuturi pe imobile — Ingatlan kölcsonök Imprumuturi hipotecare — Záloglevél kölcsonök Avansuri pe efecte — Előlegek érték- papirokra Debitori în cont-curent — Adósok fo- lyószámlában Efecte proprii — Értékpapír készlet Fond de asigurare hip. în efecte — Záloglevél biztosítéki alap, értékpá- pirokban Efecte hipotecare — Záloglevél kész- let Efectele fondului funcionarilor — Tiszviselői nyugdíjalap értékpá- pirjai Realitati proprii în Arad — Ingatlanok Aradon Realitati proprii în Battonya și în Elek — Ingatlanok Battonyán és Elekén Interese restante — Hátralékos kam- matok	Capital social — Részvénytöke 3,375,000 Emissionne semestruil al II. 1920. — Kibocsátás 1920. II. felévben 3,375,000 Fond ordinar de rezerva — Rendes tartalék 4,747,702.81 Fond pentru diferenta de curs — Árfo- lyamkülönbözeti tartalék 791,897.29 Fond de rezerva pentru scaderea pre- tului în realitati — Ingatlan érték- csökkenési tartalék 500,000 Fond de pensiune al oiciantilor — Tiszviselői nyugdíjalap 543,235.23 Depuneri spre fructificare, în cont-cu- renturi și chequeuri — Betétek be- léti könyvecskékre, folyó- és csekk- számlán 29,339,225.55 Creditori — Hitelezők 2,265,129.40 Efecte cu 4% în circulatiune — For- galomban levő 4%-os záloglevelek 3,350,650 Efecte sortate cu 4% în circulatiune Forgalomban levő kisorsolt 4%-os záloglevelek 109,250 Contributie restante la depuneri — Hátralékos tökékamaladó 55,582.59 Cupoane efectelor și dividendele neridicate — Fel nem vett záloglevél szelvények és osztalékok 453,087.75 Interese transitoare și arenzile caselor — Átmeneti kamatok és házbérek 248,862.1 Saldui profitului — Nyereség egyenleg: transpus din anul trecut — Át hozat mult évről 31,000 profit curat din anul 1920. — 1920. évi tiszta nyereség 405,501.63
12,006,420.86	48,588,925.12
8,001,798.77	
8,243,862.98	
394,324.83	
2,535,890.16	
26,359.50	
11,657,428.57	
4,411,600.00	
251,471.00	
15,118.25	
234,497.50	
775,000.00	
5,000.00	
780,000.00	
29,992.75	
	48,588,925.12

Arad, la 31 Decembrie 1920 — Arad, 1920. december 31-én.

Mategowaky Károly, m. p.
cond. birnei secretar — cégvezető titkár.

Directiunea: — Az igazgatóság

Neuman Adolf, m. p. — Feder Gyula, m. p. — Mintz János, m. p. — Leopold Zeitmond, m. p.
pre sedintale directiunei — igazg. elnök. director executiv — vezérigazgató.

King Géza, m. p. — Várhelyi József, m. p. — Wadewsky Gusztáv, m. p.

Acest „Bilant” l-am sesionat cu cartile principale și secundare și intru toate l-am aflat corect și indeplina ordine. — Jelen „Mér-
leg számlát” a fő- és mellék-könyvekkel összehasonlítottuk és teljesen helyesnek és rendben lévőnek találtuk.

Arad, la 12. martie 1921. — Arad, 1921. évi március hó 12-én.

Fuchs Ignác, m. p. — pres. com. de supravegh. — f. biz. elnök.
Deutch Andor, m. p. — membru com. de supravegh. — f. biz. tag.

dr. Bogdánffy Béla, m. p. — membru com. de supravegh. — f. biz. tag.
Tanner József, m. p. — membru com. de supravegh. — f. biz. tag.

Raportul comitetului de supraveghiere a cassei de pastrare a judetului Arad catra adunarea generala ordinara a L-a. — Az Aradmegyei Takarékpénztár felügyelő-bizottságának jelentése az L-ik évi rendes közgyűlésnek

Onorata Adunare Generala — Tiszteft Közgyűlés!

Cu tot respectul raportam, ca conform statutelor institu-
tului si in consonanta cu dispositionile legilor comerciale si
in anul espirat 1920, ne am putut incredinta despre ordinea
exemplara, ce domoeste in manuirea chesunilor la Cassa de
Pastrare a Judetului Arad. Dupa o amanuntita examinare
asemenea putem raporta, ca Cont-bilantul din anul 1920,
prezentat de Directiunea arata slarea reala a averii institutului
si ca Directiunea da corect seama despre profitul curat pre-
zentat in Lei 436.501.63 impreuna cu transportul profitului
din anul 1919.

Pe baza acestora consintim si propunem spre primire
raportul Directiunei, precum si propunerea ei referitor la
distribuirea profitului.

In fine pe seama noastra cerem, iar pentru activitatea
Directiunei propunem, sa binevoiti a da obici nitul absolut.
Arad, la 12. martie 1921.

Comitetul de supraveghiere a Cassei de Pastrare a Judetului Arad: — Az Aradmegyei Takarékpénztár felügyelő-bizottsága

Fuchs Ignác, m. p. — dr. Bogdánffy Béla, m. p. — Deutch Andor, m. p. — Tanner József, m. p.
presedinte — elnök

Ingyen javitom

egyszer az ezuttal nálam vásárolt kesztyűket. Azenkívül mindeanemű
bőrkesztyűk tisztítását Lei 250-ért vállalom.
ALBRECHT utáda 10438

Steinhübel Lajos Str. Alexandru (Salacz-u.)